

Yenidoğanın Genel Özellikleri, Refleksleri ve Değerlendirilmesi

Neriman ARAL¹

Gül KADAN²

GİRİŞ

Doğumdan sonraki ilk 28 gün, yeni doğan dönemi olarak ifade edilmektedir. Doğumdan sonra bebeğin dünyaya uyum sağlayabilmesi açısından oldukça önemli olan bu dönemde yenidoğan çevresinden gelen uyarıların, doğum öncesi dönemden itibaren gelişmekte olan duyularıyla algılayabilmektedir. Yenidoğan doğumdan sonra, etrafında olan bireyleri görebilmekte, duyabilmekte, anne-babasının sesi ile sakinleşebilmekte ve uykuya dalabilmekte, kol ve bacaklarını kontrolsüz bir şekilde hareket ettirebilmektedir. Yeni doğan kendini beslemek ve korumak açısından ilkel reflekslerini kullanarak yaşamda kalabilmek için gerekenleri yapmaktadır. Beslenme ve uyku rutininde birtakım gelişmeler dönemin sonuna doğru gelişmeye başlar (Gander ve Gardiner, 2015; Gürsoy ve Aysu, 2018; Kliegman, Stanton, Geme, Schor ve Behrman, 2011; Nikolovski, Stamatas, Kollias ve Wiegand, 2007). Tüm bunların yanında yenidoğan döneminin başlangıcında yapılacak olan tıbbi taramalar sayesinde, doğuştan getirilen birtakım problemlerin tespitinin yapılması ve erken müdahalenin ele alınarak, bebeğin akranları ile eşit başlangıç yapabilmemesi kolaylaştırılmaktadır (Gander ve Gardiner, 2015). Bu bilgiler göz önünde bulundurularak aşağıda yenidoğan özellikleri, duyuuları, refleksleri ve yenidoğanın ilk sağlık taramaları ele alınmıştır.

¹ Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, Çocuk Gelişimi AD., aralneriman@gmail.com

² Dr. Öğr. Üyesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, Çocuk Gelişimi AD., gulkadan@gmail.com

lenmesinde ve hem de tehlikelerden korunmasında önemli işlevlere sahiptir. Yenidoğanların doğumdan sonra genel görünümünün ve sağlığının değerlendirilmesi hem hayatta kalması açısından, hem de ileride oluşabilecek problemlerin erken dönemde önlenmesi açısından hayattır. Yenidoğan taramalarından ilki apgar skorlamasıdır. Apgar skorlaması doğumdan hemen sonra gerçekleştirilen ve yenidoğanın genel durumunu değerlendiren önemli bir araçtır. Apgar skorlamasının yanında yenidoğanın ayağından alınan topuk kanı ile zihinsel yetersizlik başta olmak üzere, yenidoğan hastalıklarının erken dönemde tespitinin yapılması mümkün olmaktadır. Konjenital hipotiroidi, fenilketonüri, galaktosemi, biyotidinaz eksikliği, kistik fibrozis taraması topuktan alınan kan ile yapılmaktadır. Yenidoğanda bu taramaların yanında işitme taraması, görme taraması ve gelişimsel kalça displazisi taraması da yapılmaktadır.

SORU

1. Yenidoğanın vücut özelliklerini açıklayınız?
2. Yenidoğan reflekslerinin önemini tartışınız?
3. Yenidoğan taramasında topuktan alınan kan örnekleri nelerdir? Topuktan kan alınmasının yararları nelerdir? Açıklayınız?

KAYNAKLAR

- Addabbo, M., Colombo, L., Picciolini, O., Tagliabue, P. & Turati, C. (2022). Newborns ability to match non-speech audio-visual information in the absence of temporal synchrony. *Eurpoean Journal of Developmental Psychology*, 19(4), 547-565. <https://doi.org/10.1080/17405629.2021.1931105>
- Akpınar, F. & Göçmen, İ. (2014). Yenidoğanlarda deri bakımı. *Maltepe Tıp Dergisi*, 6(2), 1-3. http://openaccess.maltepe.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12415/613/pdf_MTD_152.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Altunhan, H. & Yılmaz, F.H. (2018). Yenidoğanın değerlendirilmesi ve yenidoğan taramaları. *Türkiye Klinikleri*, 9(1), 28-32. <https://www.researchgate.net/profile/Fatma-Yilmaz-23/pub>

- lication/326225061_Yenidoganin_Degerlendirilmesi_ve_Yenidogan_Taramalari/links/5b3f-22200f7e9b0df5fe9053/Yenidoganin-Degerlendirilmesi-ve-Yenidogan-Taramalari.pdf
- American Academy of Pediatrics. (2008). *American college of obstetricians and gynecologists; guidelines for perinatal care*. (6th ed). Elk Grove Village: American Academy of Pediatrics.
- Aral, N. & Er, S. (2014). Bebek refleksleri ve ritmik tekrarlanan hareketler. D.J. Gallahue, J.C. Ozmun & J.D. Goodway (Eds.). (Çev. Ed. D. Sevimay Özer & A. Aktop). *Motor gelişimi anlamak: Bebekler, çocuklar, ergenler, yetişkinler*. (7. Baskı s. 120-137). Ankara: Nobel.
- Arı, M. (2016). Doğum öncesi gelişim ve doğum. J.W. Santrock (Ed.). (Çev. Ed. G. Yüksel). *Yaşam boyu gelişim: Gelişim psikolojisi*. (13. Baskı s. 79-110). Ankara: Nobel.
- Aslan Y. (2004). Genel bakım. M. Yurdakök, & G. Erdem. *Neonatoloji*, (s. 151-1165). Ankara: Türk Neonatoloji Derneği.
- Bale, J.F., Joshua, J., Bonkowski, J.L., Hedlund, G.L. & Morita, D. (2017). *Pediatric neurology*. (2. Baskı). CRC Press.
- Balkan, E. & Kılıç, N. (2005). Sünnet ve komplikasyonları. *Güncel Pediatri*, 2, 22-23. <https://dergi-park.org.tr/en/download/article-file/911677>
- Bedel, E.F. (2020). Doğum ve yeni doğmuş bebek. L. E. Berk (ed.). (Çev. Ed. N. Işıkoğlu Erdoğan). *Bebekler ve çocuklar: Doğum öncesinden orta çocukluğa*. (7. Baskı s. 124-160). Ankara: Nobel.
- Dünya Sağlık Örgütü (2014). WHO recommendations on postnatal care of the mother and newborn October 2013. *WHO Library Cataloguing-in-Publication Data*. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/97603>
- Erçin, S. & Ovalı, F. (2019). Yenidoğan taramaları. *Klinik Tıp Pediatri Dergisi*, 11(4), 193-199. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/782834>
- Fritz, B. & Mauch, M. (2013). Foot development in childhood and adolescence. *Handbook of Footwear Design and Manufacture*, 3, 49-71. <https://doi.org/10.1533/9780857098795.1.49>
- Gander, M.J. & Gardiner, H.W. (2015). *Çocuk ve ergen gelişimi*. Çev. B. Onur (8. Baskı). Ankara: İmge.
- Geçener, M. (2017). *Sezaryen ve normal doğum ile doğan bebekler arasındaki gelişimsel farklılıkların belirlenmesi*. [Yüksek lisans tezi, İstanbul Medipol Üniversitesi] (Tez No: 493317). YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Gupta D, & Thappa DM. (2013). Mongolian spots- a prospective study. *Pediatr Dermatol*, 30, 665-767. <https://doi.org/10.1111/pde.12191>
- Gürer, Y.K. Y. (2021). Nörolojik muayene. K. Yalaz (ed.). *Temel gelişimsel çocuk nörolojisi*. (3. Baskı s. 95-109). Ankara: Hipokrat.
- Gürsoy, F. & Aysu, B. (2018). Doğum sonrası gelişim. N. Aral & Z.F. Temel (Eds.). *Çocuk gelişimi* (s. 58-71). Ankara: Hedef.
- Halis, F. & Yıldız, T. (2016). Çocuklarda inmemiş testis. *Sakarya Tıp Dergisi*, 6(2), 42- 47. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/347517>
- Hoath S, Pickens W, & Visscher M. (2006). The biology of vernix caseosa. *Int J Cosmet Sci*, 28, 319-333. <https://doi.org/10.1111/j.1467-2494.2006.00338x>
- İnce, Z., Yıldızdaş Yapıcıoğlu, H. & Demirel, N. (2021). *Yenidoğanda sıvı ve elektrolit dengesi rehberi*. Ankara: Güneş Tıp.
- Kayran, S.M. & Önal, S. (2012). Önemli bir tarama testi: Kırmızı Refle testi. *İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hastalıkları Dergisi*, 2(2), 52- 54. <https://doi.org/10.5222/buchd.2012.051>
- Kliegman, R.M., Stanton, B.F., St. Geme, J.W., Schor, N.F. & Behrman, R.E. (2011). *Nelson, textbook of pediatrics*. (19. Baskı). Philadelphia: Elsevier.
- Kurt, G. (2020). Genetik ve çevresel etmenler. L.E. Berk (Ed.) (Çev. Ed. N. Işıkoğlu Erdoğan). *Bebekler ve çocuklar: Doğum öncesinden orta çocukluğa*. (7. Baskı s. 50-90). Ankara: Nobel.
- Ness MJ, Daves DM, & Carey WA.(2013). Neonatal skin care: a concise review. *Int J Dermatol* 52, 14-22. <https://doi.org/10.1111/j.1365-4632.2012.05687x>

- Nikolovski J, Stamatias G, Kollias N, & Wiegand B. (2007). Infant skin barrier maturation in the first year of life. *J Am Acad Dermatol*, 56 (Sup-pl.2), AB153. <https://doi.org/10.1016/j.jaad.2006.10.710>
- Okumuş, N. & Dur, G. (2018). Yenidoğanda sık rastlanan dermatolojik sorunlar. *Klinik Tıp Pediatri Dergisi*, 10(4), 7-17. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/779397>
- Samancı N. (2007). Yenidoğanın genel bakım prensipleri. T. Dağoğlu & F. Ovalı (eds.). *Neonatoloji*. (s. 163-165). İstanbul: Nobel Tıp.
- Swaiman KF, Ashwal S, Ferreiro DM, & Schor NF. (2012). *Swaiman's pediatric neurology*. (5th. ed.). China: Elsevier.
- Taşkın, L. (2016). *Doğum ve kadın sağlığı hemşireliği*. Ankara: Akademisyen Tıp.
- Tekinalp G, Yurdakök M, Yiğit Ş, & Korkmaz A. (2009). *Yenidoğan bakımında Hacettepe uygulamaları*. Ankara: Güneş Tıp.
- Törüner, E.K. & Büyükgönenç, L. (2011). *Çocuk sağlığı*. Ankara: Gökçe.
- Turhan- Haktanır, N., Haktanır, A. & Ayçiçek, A. (2008). Hemanjiom ve vasküler malformasyonların isimlendirme ve sınıflaması. *Cerrahi Sanatlar Dergisi*, 1(2), 1-11.
- Volpe, J.J. (2008). *Neurology of the newborn*. (5.baskı). Philadelphia: Saunders/ Elsevier.
- Yalaz K. (2021a). Normal konuşma ve dil gelişimi. K. Yalaz (ed.). *Temel gelişimsel çocuk nörolojisi*, (3. Baskı ss.45-49). Ankara: Hipokrat.
- Yalaz, K. (2021b). Normal motor- mental gelişim. K. Yalaz (Ed). *Temel gelişimsel çocuk nörolojisi*. (3. Baskı. s. 35-41) Ankara: Hipokrat.
- Yarar, C. (2016). Serebral palsinin erken tanısında ilkel refleksler ve postural reaksiyonlar. *Osman-gazi Tıp Dergisi*, 38(Özel Sayı- 1), 71-76. <http://dx.doi.org/10.20515/otd.39296>.
- Yıldırım, M., & Marur, T. (2001). *Uluslararası terimlerle sistematik anatomi sözlüğü*. İstanbul: Nobel.
- Yörükoğlu A. (2007). *Gençlik çağı ruh sağlığı ve ruhsal sorunlar*. (13.Baskı). İstanbul: Özgür.
- Yurdakök, K. & İnce, T. (2008). Aşı adjuvanları. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 51, 225-239. https://www.cshd.org.tr/uploads/pdf_CSH_319.pdf
- Zenciroğlu A, & Özbaş S. (2015). *Temel yenidoğan bakımı el kitapçığı*. Ankara: Halk Sağlığı.